

Asia C-446/04

Test Claimants in the FII Group Litigation

vastaan

Commissioners of Inland Revenue

(High Court of Justice (England & Wales), Chancery Divisionin
esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Direktiivi 90/435/ETY –
Yhtiövero – Osingonjako – Ketjuverotuksen välttäminen tai vähentäminen –
Vapautus verosta – Toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa asuvien
yhtiöiden saamat osingot – Yhtiöveron hyvitys – Yhtiöveroennakon maksaminen –
Yhdenvertainen kohtelu – Palauttamiskanne tai vahingonkorvauskanne

Julkisasiamies L. A. Geelhoedin ratkaisuehdotus 6.4.2006 I - 11761

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 12.12.2006 I - 11814

Tuomion tiivistelmä

1. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 ja EY 56 artikla)

2. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 ja EY 56 artikla)
3. *Pääomien vapaa liikkuvuus – Rajoitukset – Verolainsäädäntö*
(EY 56 artikla)
4. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 ja EY 56 artikla)
5. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 ja EY 56 artikla)
6. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 artikla)
7. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Verolainsäädäntö*
(EY 43 ja EY 56 artikla)
8. *Pääomien vapaa liikkuvuus – Rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista*
(EY 56 artikla ja EY 57 artiklan 1 kohta)
9. *Yhteisön oikeus – Yksityisten oikeudet – Jäsenvaltio on loukannut yksityisten oikeuksia – Velvollisuus korvata yksityisille aiheutunut vahinko*
10. *Yhteisön oikeus – Yksityisten oikeudet – Jäsenvaltio on loukannut yksityisten oikeuksia – Velvollisuus korvata yksityisille aiheutunut vahinko*

1. EY 43 ja EY 56 artiklaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltiossa on käytössä järjestelmä ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi maassa asuvien yhtiöiden maassa asuville henkilöille jakamien osinkojen osalta, sen on kohdeltava vastaavalla tavalla ulkomailla

miseksi tai vähentämiseksi maassa asuvien yhtiöiden maassa asuville henkilöille jakamien osinkojen osalta, sen on kohdeltava vastaavalla tavalla ulkomailla

asuvien yhtiöiden maassa asuville henkilöille jakamia osinkoja.

(ks. 72 kohta ja tuomiolauselman
1 kohta)

mästä aiheutuu verovelvollisille ylimääräisiä hallinnollisia rasituksia, koska verovelvollisten on osoitettava, mikä on osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltiossa tosiasiasa maksetun veron määrä, ei voida pitää sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden vastaisena erilaisena kohteluna, koska ulkomaisia osinkoja saaviin maassa asuviin yhtiöihin kohdistuvat erityiset hallinnolliset rasitukset liittyvät luonnostaan veronhyvitysjärjestelmän toimintaan.

2. EY 43 ja EY 56 artiklan kanssa ei ole ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan yhtiöverosta vapautetaan osingot, jotka maassa asuva yhtiö saa toiselta maassa asuvalta yhtiöltä, vaikka kyseinen jäsenvaltio kantaa tätä veroa osingoista, jotka maassa asuva yhtiö saa ulkomailla asuvalta yhtiöltä, jonka äänivallasta maassa asuvalla yhtiöllä on hallussaan vähintään 10 prosenttia, ja myöntää tässä jälkimmäisessä tapauksessa veronhyvityksen osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltiossaan tosiasiasa maksumasta verosta, kunhan ulkomaisiin osinkoihin sovellettava verokanta ei ole korkeampi kuin kotimaisiin osinkoihin sovellettava verokanta ja kunhan veronhyvitys on osinkoa saavan yhtiön asuinvaltiossa sovellettavan veron määrän rajoissa vähintään yhtä suuri kuin osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltiossa maksettu veron määrä.

(ks. 53, 60 ja 73 kohta sekä
tuomiolauselman 1 kohta)

3. EY 56 artiklan kanssa on ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan yhtiöverosta vapautetaan osingot, jotka maassa asuva yhtiö saa toiselta maassa asuvalta yhtiöltä, vaikka kyseinen jäsenvaltio kantaa tätä veroa osingoista, jotka maassa asuva yhtiö saa ulkomailla asuvalta yhtiöltä, jonka äänivallasta maassa asuvalla yhtiöllä on hallussaan alle 10 prosenttia, eikä myönnä maassa asuvalle yhtiölle veronhyvitystä osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltiossaan tosiasiasa maksumasta verosta.

Pelkästään sitä seikkaa, että vapautusjärjestelmään verrattuna hyvitysjärjestel-

Tällaisessa erilaisessa kohtelussa on nimittäin kyse pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksesta siltä osin kuin siitä

seuraa, että kyseessä olevassa jäsenvaltiossa asuvat yhtiöt mahdollisesti saadaan luopumaan sijoittamasta pääomia johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yhtiöön. Se rajoittaa samalla myös muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden mahdollisuuksia kerätä pääomaa kyseessä olevasta jäsenvaltiosta.

Siitä riippumatta, että jäsenvaltiolla on joka tapauksessa käytettävissään eri järjestelmiä, joita se voi käyttää välttääkseen tai vähentääkseen jaettujen voittojen ketjuverotusta, toisessa jäsenvaltiossa tosiasiaassa maksetun veron määrittämisessä mahdollisesti ilmenevät vaikeudet eivät myöskään voi olla peruste sille, että pääomien vapaata liikkuvuutta rajoitetaan mainitusta lainsäädännöstä ilmenevällä tavalla.

(ks. 64, 65, 70 ja 74 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. EY 43 ja EY 56 artiklan kanssa on ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan maassa asuva yhtiö, joka saa osinkoa toiselta maassa asuvalta yhtiöltä, voi vähentää yhtiöveron määrästä, joka sen on maksettava ennakoon, mainitun veron sen määrän, jonka toinen yhtiö on maksanut ennakoon, kun taas tapauksessa, jossa maassa asuva

yhtiö saa osinkoa ulkomailla asuvalta yhtiöltä, tällainen vähentäminen ei ole sallittua sen veron osalta, jonka tämä ulkomailla asuva yhtiö on maksanut jakamastaan voitosta asuinvaltiossaan.

Tämä menetelmä johtaa käytännössä siihen, että yhtiötä, joka saa ulkomaisia osinkoja, kohdellaan epäedullisemmin kuin yhtiötä, joka saa kotimaisia osinkoja. Myöhemmän osingonjaon yhteydessä ensiksi mainittu yhtiö on velvollinen maksamaan yhtiöveroenakkon kokonaan, kun taas jälkimmäinen yhtiö maksaa yhtiöveroenakkkoa vain siltä osin kuin se jakaa omille osakkeenomistajilleen enemmän osinkoa kuin mitä se oli itse saanut.

Siinä, että yhtiöllä ei ole velvollisuutta maksaa yhtiöveroenakkkoa, on kuitenkin kyse kassatilanteeseen vaikuttavasta edusta, koska kyseessä oleva yhtiö voi pitää hallussaan ne rahamäärät, jotka sen olisi muutoin ollut maksettava yhtiöveroenakkkona, siihen asti kun yhtiövero erääntyy maksettavaksi.

Tällaista erilaista kohtelua ei voida perustella välttämättömyydellä varmistaa kyseessä olevassa jäsenvaltiossa voimassa olevan verojärjestelmän johdon-

mukaisuus, joka seuraa siitä, että myönnettävä verotuksellinen etu eli yhtiöveroen্নakon hyvitys, joka myönnetään maassa asuvalle yhtiölle, joka saa osinkoa toiselta maassa asuvalta yhtiöltä, on suoraan yhteydessä vastaavaan verovelkaan eli viimeksi mainitun yhtiön tämän osingonjaon yhteydessä maksamaan yhtiöveroen্নakkoon. Tällaisen suoran yhteyden välttämättömyyden pitäisi nimittäin johtaa nimenomaan siihen, että sama verotuksellinen etu myönnetään yhtiöille, jotka saavat osinkoja ulkomailla asuvilta yhtiöiltä, koska myös näiden ulkomailla asuvien yhtiöiden on maksettava asuinvaltiossaan yhtiöveroa jakamistaan voitoista.

osalta hyvityksen, yhtiöveron määrä, josta yhtiöveroen্নakon ylijäämä voidaan vähentää, alenee, johtaa näet syrjintään tällaisen yhtiön ja kotimaisia osinkoja saavan yhtiön välillä ainoastaan, jos tällä ensimmäisellä yhtiöllä ei tosiasiaassa ollut käytettävissään samoja keinoja kuin tällä toisella yhtiöllä vähentääkseen yhtiöveroen্নakon ylijäämän maksettavasta yhtiöverosta.

(ks. 120, 125 ja 138 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

(ks. 84, 86, 93 ja 112 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

5. EY 43 ja EY 56 artiklan kanssa ei ole ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan hyvitys, jonka ulkomaisia osinkoja saanut maassa asuva yhtiö saa ulkomailla maksetun veron perusteella, alentaa yhtiöveron määrää, josta kyseinen yhtiö voi vähentää yhtiöveron, jonka se on maksanut ennakoon jakaessaan osinkoa edelleen omille osakkeenomistajilleen.

Se, että yhtiön, joka saa ulkomaisia osinkoja ja joka saa ulkomaisen veron

6. EY 43 artiklan kanssa on ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan maassa asuva yhtiö voi siirtää maassa asuville tytäryhtiöilleen ennakoon maksamansa yhtiöveron määrän, jota se ei voi vähentää yhtiöverosta, joka sen on maksettava tietyn tilikauden tai aikaisempien tilikausien taikka myöhempien tilikausien osalta, jotta nämä tytäryhtiöt voivat vähentää kyseisen ennakoon maksetun veron määrän yhtiöverosta, jonka ne ovat velvollisia maksamaan, mutta jonka mukaan maassa asuva yhtiö ei voi siirtää tällaista määrää ulkomailla asuville tytäryhtiöilleen siinä tapauk-

nessa, että näiltä tytäryhtiöiltä kannetaan veroa kyseisessä jäsenvaltiossa niiden siellä toteuttamista voitoista.

(ks. 139 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

7. EY 43 ja EY 56 artiklan kanssa on ristiriidassa kansallinen lainsäädäntö, jossa maassa asuvat yhtiöt, jotka jakavat osakkeenomistajilleen osinkoja saamiensa kotimaisten osinkojen perusteella, vapautetaan yhtiöveroennakon maksamisesta, samalla kun maassa asuville yhtiöille, jotka jakavat osakkeenomistajilleen osinkoja saamiensa ulkomaisten osinkojen perusteella, myönnetään oikeus valita järjestelmä, jonka mukaan niiden on mahdollista saada takaisin yhtiöveroennakko, mutta jossa yhtäältä nämä maassa asuvat yhtiöt veloitetaan maksamaan tämä yhtiöveroennakko ja vaatimaan siitä myöhemmin palautusta ja jossa ei toisaalta säädetä veronhyvityksestä niiden osakkeenomistajille, vaikka kyseiset osakkeenomistajat olisivat saaneet veronhyvityksen tapauksessa, jossa maassa asuva yhtiö jakaa osinkoja kotimaisten osinkojen perusteella.

Vaikka jäsenvaltiolla on oltava käytettävissäan tietty aika, jotta se voi maksettavan yhtiöveron lopullista määrää määrittäessään ottaa huomioon kaikki jae-tusta voitosta jo kannetut verot, tällä ei

voida perustella lainsäädäntöä, jonka nojalla ulkomaisia osinkoja saava maassa asuva yhtiö ei voi millään tavalla vähentää yhtiöveroennakkona maksamastaan määrästä veroa, joka kannetaan jaetuista voitoista ulkomailla, vaikka kotimaisten osinkojen osalta mainittu vero vähennetään viran puolesta maassa asuvan osinkoa jakavan yhtiön maksamasta – joskin vain ennakoon – verosta.

Sen osalta, että mainitussa lainsäädännössä ei myönnetä maassa asuvien yhtiöiden, jotka jakavat osinkoja saamiensa ulkomaisten osinkojen perusteella, osakkeenomistajille veronhyvitystä, vaara taloudellisesta kaksinkertaisesta verotuksesta on olemassa sekä tapauksessa, jossa on kyse osingoista, joita jakaa maassa asuva yhtiö, jolla on velvollisuus maksaa osingonjaoistaan yhtiöveroennakkoa, että tapauksessa, jossa on kyse osingoista, joita jakaa ulkomailla asuva yhtiö, jonka voitoista kannetaan niin ikään sen asuinvaltiossa yhtiöveroa kyseisessä valtiossa sovellettavan verokannan ja siellä sovellettavien säännösten mukaisesti.

(ks. 156, 158, 159, 172 ja 173 kohta sekä tuomiolauselman 4 kohta)

8. EY 57 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on antanut ennen 31.12.1993 lainsäädäntöä, johon sisältyy EY 56 artiklassa kiellettyjä rajoituksia, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, ja antaa kyseisen ajankohdan jälkeen säännöksiä, joilla myös rajoitetaan pääomanliikkeitä mutta jotka samalla sisällöltään vastaavat identtisesti niitä edeltänyttä lainsäädäntöä tai joilla vain väljennetään tai poistetaan aiemman lainsäädäntöön sisältyneitä rajoituksia, jotka kohdistuvat yhteisön oikeusjärjestyksen mukaisten vapauksien ja oikeuksien käyttämiseen, EY 56 artiklan kanssa ei ole ristiriidassa se, että näitä viimeksi mainittuja säännöksiä sovelletaan kolmansiin maihin, kun kyseisiä säännöksiä sovelletaan pääomanliikkeisiin, joihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösjoiutukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien hyväksymistä pääomamarkkinoille. Tältä osin suorina sijoituksina ei voida pitää sellaisia osakemistuksia, joita ei ole hankittu yhtiöstä pysyvien ja suorien taloudellisten yhteyksien luomiseksi tai ylläpitämiseksi osakkeenomistajan ja tämän yhtiön välillä ja joiden perusteella osakkeenomistajalla ei ole todellista mahdollisuutta osallistua yhtiön johtamiseen tai sen valvontaan.

(ks. 196 kohta ja tuomiolauselman
5 kohta)

asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessä määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, ja tähän kuuluu sen määrittäminen, mitä tyyppiä ovat ne kanteet, joita henkilöt, joiden oikeuksia on loukattu, ovat nostaneet kansallisissa tuomioistuimissa. Kansallisten tuomioistuinten on kuitenkin taatava, että yksityisillä on käytettävissään tehokas oikeussuojakeino, jonka avulla niiden on mahdollista saada palautus aiheettomasti peritystä verosta ja tämän jäsenvaltion pidättämistä ja sille maksetuista rahamääristä, jotka ovat suorassa yhteydessä tähän veroon.

Muiden vahinkojen osalta, joita henkilölle on aiheutunut jäsenvaltion syyksi luettavasta yhteisön oikeuden rikkomisesta, tämän jäsenvaltion on korvattava yksityisille aiheutuneet vahingot yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetuin edellytyksin – eli riko- tulla oikeusnormilla on oltava tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, rikkomisen on oltava riittävän ilmeistä ja vahingon, joka on aiheutunut henkilöille, joiden oikeuksia on loukattu, on oltava välittömässä syy-yhteydessä valtion velvoitteen laiminlyöntiin – kuitenkin niin, että on mahdollista, että jäsenvaltion vastuu syntyy kansallisen oikeuden väljempien edellytysten perusteella.

9. Koska yhteisö ei ole antanut asiaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion

Valtion on korvattava aiheutuneen vahingon seuraukset korvausvastuuta

koskevan kansallisen lainsäädännön mukaan, vaikka oikeus saada korvausta perustuu mainittujen oikeuskäytännössä vahvistettujen edellytysten täytyessä suoraan yhteisön oikeuteen, kunhan kansallisen lainsäädännön vahingonkorvausta koskevat edellytykset eivät ole epäedullisempia kuin edellytykset, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia, ja kunhan niillä ei tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

(ks. 209, 219 ja 220 kohta sekä tuomiolauselman 6 kohta)

10. Sen arvioimiseksi, onko kyse riittävän ilmeisestä yhteisön oikeuden rikkomisesta, jonka perusteella jäsenvaltiolle voi syntyä vastuu yksityisille aiheutuneista vahingoista, on otettava huomioon kaikki kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa tilannetta koskevat seikat. Näitä seikkoja ovat muun muassa rikotun oikeusnormin selkeys ja täsmällisyys, laiminlyönnin tai vahinkoa aiheuttaneen teon tahallisuus tai tahattomuus, mahdollisen oikeudellisen erehdyksen anteeksiannettavuus tai anteeksiantamattomuus ja se seikka, onko yhteisön toimielimen toiminta voinut myötävai-

kuttaa yhteisön oikeuden vastaisten kansallisten toimenpiteiden tai menettelyiden toteuttamiseen tai ylläpitämiseen.

Joka tapauksessa yhteisön oikeuden rikkominen on selvästi ilmeinen silloin, kun sitä on jatkettu huolimatta jäsenyysselvöitteiden laiminlyönnin toteavasta tuomiosta, ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta tuomiosta tai asiaa koskevasta yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, joiden perusteella kyseistä toimintaa on pidettävä yhteisön oikeuden rikkomisena.

Välittömän verotuksen kaltaisella alalla kansallisen tuomioistuimen on arvioitava edellä mainittuja tekijöitä ja erityisesti rikottujen oikeusnormien selkeyttä ja täsmällisyyttä sekä mahdollisten oikeudellisten erehdysten anteeksiannettavuutta tai anteeksiantamattomuutta sen seikan valossa, että seuraukset, joita perustamissopimuksessa taatuista liikkumisvapauksista aiheutuu, ovat tulleet ilmi vain vähitellen muun muassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden myötä.

(ks. 204, 213–215 ja 217 kohta)